

Meeting Book: Birkenes kontrollutvalg (27.09.2017)

Birkenes kontrollutvalg

Date: 2017-09-27T12:00:00

Location: Birkeland skole

Note:

Saksliste

Møteinnkalling

4/17 Godkjenning av møteinnkalling 27.09.17	3
---	---

Møteprotokoll

4/17 Godkjenning av protokoll fra møtet 12.06.17	4
--	---

Saker til behandling

23/17 Prosjektplan: Selskapskontroll i LIBIR IKS	5
24/17 Budsjett for kontroll og tilsyn 2018 - Birkenes kommune	11
25/17 Overordnet revisjonsstrategi for regnskapsrevisjon 2017 Birkenes kommune	14
26/17 Orientering fra revisjonen 27.09.17	25
27/17 Referatsaker 27.09.17	26
28/17 Eventuelt 27.09.17	39

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 17/00012-20
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang
Birkenes kontrollutvalg

Møtedato
27.09.2017

Godkjenning av møteinnkalling 27.09.17

Forslag fra sekretariatet:
Møteinnkalling 27.09.2017 godkjennes.

Vedlegg:

- Møteinnkalling 27.09.17

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 17/00012-21
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang
Birkenes kontrollutvalg

Møtedato
27.09.2017

Godkjenning av protokoll fra møtet 12.06.17

Forslag fra sekretariatet:

Protokoll fra møtet 12.06.17 godkjennes.

Vedlegg:

- Protokoll 12.06.17

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 17/14196-2
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang
Birkenes kontrollutvalg

Møtedato
27.09.2017

Prosjektplan: Selskapskontroll i LIBIR IKS

Forslag fra sekretariatet:

Prosjektplan for selskapskontroll i Lillesand og Birkenes Interkommunale avfallsselskap IKS (LIBIR) vedtas slik den foreligger. Kontrollutvalget ber om å bli holdt orientert gjennom prosjektets gang. Rapport til kontrollutvalget forventes innen første kvartal 2018.

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget i Birkenes kommune vedtok i møte 26.09.2016, sak 21/16 «Plan for selskapskontroll 2016-2019». Planen baseres på en overordnet analyse av kommunens sine eierskap ut ifra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll i kommunen.

Plan for selskapskontroll 2016-2019 ble godkjent med følgende prioritering i denne planperioden:

1. Lillesand og Birkenes Interkommunale avfallsselskap IKS

Birkenes kommunestyret vedtok i sitt møte 15.12.2016 sak 087/16 Plan for selskapskontroll 2016-2019 for Birkenes kommune. Foreliggende prosjektplan for selskapskontroll i LIBIR IKS, vil utgjøre bestillingen av den første forvaltningsrevisjonen i perioden.

Saksopplysninger:

Formålet med selskapskontrollen er å undersøke og vurdere om LiBir IKS driver etter sitt formål, i samsvar med eierkommunenes vedtak, selskapets vedtekter, samt sentrale lover og regler.

Det går frem av prosjektplanen at følgende problemstillinger vil bli undersøkt:

- 1) Er vedtektene i selskapet i samsvar med formålet og politiske vedtak?
- 2) Er selskapets organisasjonsform hensiktsmessig i forhold til formålet?
- 3) I hvilken grad driver selskapet i samsvar med gjeldende vedtekter, kommunale vedtak og andre føringer fra eierkommunene?
- 4) Driver selskapet i samsvar med aktuelle lover og regler?
- 5) Driver selskapet i tråd med eierkommunenes etiske retningslinjer?
- 6) Har selskapet etablert et system og rutiner for å sikre at selskapet drives målrettet og effektivt?
- 7) Hvilke rutiner gjelder for vurdering og godkjenning av selskapets aktiviteter/ prosjekter eller endringer av disse?
- 8) Blir selskapets aktiviteter, herunder styremøter og representantskap, rapportert i tråd med lover og regler?

Videre går det frem av prosjektplanen at aktuelle revisjonskriterier for dette prosjektet vil blant annet være:

- Aktuelle lover med forskrifter, som for eksempel kommuneloven.
- Selskapets stiftelsesdokumenter og vedtekter.
- Eierkommunenenes vedtak tilknyttet selskapet
- Styringsdokumenter
- Administrative retningslinjer og mål
- Statlige føringer/ veiledere

Kontrollutvalget skal gjennom denne saken vurdere om det forslaget til prosjektplan som er lagt frem, vil gi utvalget den kunnskapen de ønsker. Dette betyr at kontrollutvalget må vurdere foreslåtte problemstillinger og vinkling på prosjektet, prosjektets avgrensning, og om de metoder som er tenkt bruk etter kontrollutvalgets oppfatning vil kunne gi svar på problemstillingene.

Forslaget til plan beskriver nærmere de konkretiseringer, avgrensninger og metodevalg revisjonen ser for seg i prosjektet.

Prosjektet anslås å bli gjennomført og ferdigstilt innen første kvartal 2018. Tidsbruken anslås omkring 100 timer.

Det vises for øvrig til vedlagt prosjektplan.

Aust-Agder Revisjon IKS vil legge frem forslag til prosjektplan i møte.

Vurdering fra sekretariatet:

Sekretariatet vurderer problemstillinger, vinkling og metoder å være i tråd med den vedtatte Plan for selskapskontroll 2016-2019 og intensjonene bak denne og foreslår derfor at prosjektplanen blir vedtatt slik den foreligger.

Vedlegg:

- Prosjektplan: Selskapskontroll i LIBIR IKS

**FOR KONTROLLUTVALGET I BIRKENES KOMMUNE.
PROSJEKTPLAN FOR SELSKAPSKONTROLL:**

LIBIR IKS

AUST-AGDER REVISJON IKS, SEPTEMBER 2017

INNLEDNING

Selskapskontroll er hjemlet i kommuneloven § 77 nr. 5 og nærmere omtalt i forskrift for kontrollutvalg kapittel 6 (§§13-15).

Kommuneloven § 77 Kontrollutvalget nr. 5

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunen eller fylkeskommunes interesser i selskaper m.m.

Forskrift om kontrollutvalg § 13 (1) Selskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.

Selskapskontrollens innhold er definert i forskriftens § 14, og kan gjennomføres på to forskjellige måter. En *eierskapskontroll* kontrollerer om den som utøver kommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. En selskapskontroll kan også gjøres som en mer omfattende *forvaltningsrevisjon*.

Denne prosjektplanen vil beskrive en utvidet eierskapskontroll. Dette innebærer, i tillegg til den obligatoriske eierskapskontrollen, en gjennomgang av måloppnåelse og økonomi sett i forhold til deltakernes forutsetninger. Dette vil blant annet gjelde spørsmål knyttet til kommunens oppfølging av selskapet.

BAKGRUNN

Kontrollutvalget i Birkenes kommune vedtok i møte 26.9.2016, sak 21/16 «Plan for selskapskontroll 2016-2019». Planen er basert på en overordnet analyse av kommunens sitt eierskap ut ifra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll i kommunen.

Revisjonen legger i hovedsak til grunn at det gjennomføres eierskapskontroller i alle selskapene kommunen har eierskapsinteresser i. På grunn av den økonomiske vesentligheten og kommunens store eierandel i LiBir IKS, ser revisjonen det som et aktuelt selskap å gjennomføre en utvidet eierskapskontroll. Dette også på bakgrunn av at det ikke har vært gjennomført selskapskontroll av selskapet siden 2009.

LiBir IKS er et interkommunalt renovasjonsselskap som eies av Lillesand og Birkenes kommunene. Selskapets formål er å planlegge, anlegge og drive fellesanlegg for mottak og behandling av søppel og kloakkslam i de to kommuner iht. forpliktelsene etter forurensningsloven. LiBir IKS skal også samordne og utføre innsamling og transport av søppel og slam i de to kommunene.

FORMÅL

Formålet med selskapskontrollen er å undersøke og vurdere om LiBir IKS driver etter sitt formål, i samsvar med eierkommunenes vedtak, selskapets vedtekter, samt sentrale lover og regler.

PROBLEMSTILLINGER

Følgende problemstillinger vil bli undersøkt:

- 1) Er vedtektene i selskapet i samsvar med formålet og politiske vedtak?
- 2) Er selskapets organisasjonsform hensiktsmessig i forhold til formålet?
- 3) I hvilken grad driver selskapet i samsvar med gjeldende vedtekter, kommunale vedtak og andre føringer fra eierkommunene?
- 4) Driver selskapet i samsvar med aktuelle lover og regler?
- 5) Driver selskapet i tråd med eierkommunenes etiske retningslinjer?
- 6) Har selskapet etablert et system og rutiner for å sikre at selskapet drives målrettet og effektivt?
- 7) Hvilke rutiner gjelder for vurdering og godkjenning av selskapets aktiviteter/prosjekter eller endringer av disse?
- 8) Blir selskapets aktiviteter, herunder styremøter og representantskap, rapportert i tråd med lover og regler?

REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriterier er de krav, normer og/ eller standarder som kommunen skal revideres/ vurderes i forhold til, og som er utledet av autorative kilder. Revisjonskriteriene vil blant annet være:

- Aktuelle lover med forskrifter, som for eksempel kommuneloven.
- Selskapets stiftelsesdokumenter og vedtekter.
- Eierkommunenes vedtak tilknyttet selskapet
- Styringsdokumenter
- Administrative retningslinjer og mål
- Statlige føringer/ veiledere

GJENNOMFØRING, METODE OG AVGRENSNING

Prosjektet vil gjennomføres av Aust-Agder Revisjon IKS ved jurist og forvaltningsrevisor Camilla Eriksrud, med Kristian Fjellheim Bakke som ansvarlig forvaltningsrevisor.

Det metodiske arbeidet vil være en kombinasjon av ulike tilnærminger: Vi vil gjennom en kvalitativ tilnærming gjennomføre en dokumentanalyse av kommunale styringsdokumenter, rutinebeskrivelser og relevante lover på området. Det vil i tillegg gjennomføres samtaler og intervjuer av nøkkelpersoner tilknyttet selskapet og kommunen som anses å ha kunnskap som kan belyse problemstillingene basert på sine roller, for eksempel daglig leder av selskapet og styrets leder.

RESSURSER OG TIDPLAN

Prosjektet anslås å bli gjennomført og ferdigstilt innen første kvartal 2018. Tidsbruken anslås omkring 100 timer.

Arendal 4. september 2017

Ansvarlig forvaltningsrevisor

Kristian Fjellheim Bakke

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 17/14197-1
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang
Birkenes kontrollutvalg

Møtedato
27.09.2017

Budsjett for kontroll og tilsyn 2018 - Birkenes kommune

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget innstiller følgende til kommunestyret:

Kommunestyret vedtar framlegg til budsjett for 2018 for kontroll og tilsynsvirksomheten i Birkenes kommune med en ramme på kr. 775 000,-

Kontrollutvalgets budsjett følger budsjettsaken til kommunestyret via formannskapet.

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget fremmer med dette en sak for kommunestyret (via formannskapet) om budsjett for kontrollutvalget sin virksomhet, samt kjøp av revisjons- og sekretariats tjenester for 2018 i Birkenes kommune.

Forskrift om kontrollutvalg § 18 sier følgende om budsjettbehandlingen:

” Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen. Kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme for kontroll- og revisjonsarbeidet skal følge formannskapets innstilling til kommunestyret ”.

Saksopplysninger:

Sekretariatet har utarbeidet et framlegg til budsjett for kontroll og tilsynsvirksomheten i Birkenes kommune for 2018.

Kontrollutvalget sitt budsjett omfatter utgifter til selve driften av utvalget, samt utgifter knyttet til kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester. Budsjettframlegget er basert på erfaringstall (regnskapstall 2016) og delvis på anslag.

Det er viktig at det settes av tilstrekkelig med midler til kontrollutvalgets virksomhet, slik at det ikke blir store svingninger om aktiviteten/kostnadene varierer fra et år til et annet. Sekretariatet har i all hovedsak videreført fordelingen mellom de ulike budsjettpostene for inneværende budsjettår.

Sekretariatet vil knytte noen kommentarer til enkelte av postene:

Kurs og opplæring

Det er viktig med tilstrekkelig ressurser til at medlemmene får delta på ulike kurs og seminar for å holde seg oppdatert og få faglig påfyll. Det er viktig med god kontakt og erfaringsutveksling mellom kontrollutvalgsmedlemmer. Deltakelse på nasjonale og regionale samlinger er viktig i den sammenheng.

Sekretariatet foreslår å legge til rette økonomisk slik at alle medlemmene i kontrollutvalget får anledning til å delta på de viktigste kurs-/opplæringstilbudene i 2018.

Sekretariatet arrangerer to årlige konferanser i egenregi. I tillegg har spesielt NKRF sin årlige konferanse i februar blitt en «institusjon» for de som driver med kontroll og tilsyn. Denne er forholdsvis kostbar å delta på, men er likevel en svært viktig faglig arena og som nettverksskaper. I tillegg arrangerer Forum for kontroll og tilsyn en tilsvarende fagkonferanser.

Møtegodtgjørelse

En post som godtgjøring/tapt arbeidsfortjeneste avhenger både av aktiviteten i utvalget og hvilket godtgjøringsnivå kommunen ligger på. Budsjettet er sett i forhold til Birkenes kommunes reglement for godtgjørelse til folkevalgte vedtatt av kommunestyret 05.11.15. Det er tatt høyde for 5 kontrollutvalgsmøter i året.

Sekretariatstjenester

Birkenes kommune er medeier i Agder- og Telemark Kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Kostnadene til selskapet blir fordelt etter egen fordelingsnøkkel vedtatt av representantskapet (eierbrøk/kommunestørrelse/antall møter). Budsjettet for Temark vedtas først av representantskapet i november, sekretariatet tar derfor forbehold om at det kan bli endringer i anslaget vi har tatt høyde for i budsjettoppsettet.

Revisjonstjenester

Birkenes kommune er medeier i Aust-Agder Revisjon IKS. Kostnader til selskapet baserer seg på et gjennomsnitt av tidsforbruk de foregående år (2015 og 2016), og budsjett for virksomheten blir fastlagt av selskapets representantskap, derfor tar vi forbehold om at det kan bli endringer i anslaget vi har tatt høyde for i budsjettoppsettet.

I tilskuddet til revisjonen ligger som tidligere; regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og «ordinær bistand». Det er verdt å merke at tilskudd til selskapskontroll nå er innlemmet i tilskuddetsbeløpet, og ikke ligge som egen post i kontrollutvalgets budsjett. Når det gjelder kostnader til selskapskontroll har revisjonen tatt utgangspunkt i gjennomsnitt årlig, og det tilsvarer kr. 30 000 pr. år for birkenes sin del.

Dersom det er ønskelig med en mer omfattende selskapskontroll, f. eks. forvaltningsrevisjon i selskap vil kostnaden ligge på ca. 75 000 kr (100 arbeidstimer). Dersom flere kommuner går sammen om en selskapskontroll kan kostnaden pr. kommune bli lavere. Dette må kontrollutvalget ta høyde for ved endelig behandling av plan for selskapskontroll.

Til disposisjon for kontrollutvalget

Posten dreier seg om utgifter til bevertning, abonnementer m.m.

Budsjettet kan spesifiseres som følger:

Beskrivelse	Regnskap 2016	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Møtegodtgjørelse m.v.	27 988	30 000	30 000	30 000
Kurs og andre utgifter	18 212	20 000	50 000	50 000
Til disposisjon for kontrollutvalget	-	10 000	10 000	10 000
Kjøp fra IKS				
a. Tilskudd til revisjon	427 000	427 000	443 000	592 000
b. Selskapskontroll	7 000	7 000	37 500	-*
c. Tilskudd til sekretariat	87 800	100 000	91 000**	93 000***
Totalutgifter	568 000	594 000	661 500	775 000

*Selskapskontroll er nå innlemmet i tilskuddetsbeløpet, utgjør kr. 30 000 pr. år.

**Budsjett for Temark blir fastlagt av representantskapet i november, og tallet i budsjettet for 2017 er derfor basert på et anslag. Faktisk vedtatt kostnader til sekretariat var i 2017 kr. 90 654 jf. vedtak i representantskapet i november.

***I anslaget for 2018 legger sekretariatet til grunn en økning på 2,9 % i forhold til vedtatt ramme for 2017 på kr. 90 654.

Vurdering fra sekretariatet:

Sekretariatet foreslår en budsjetttramme på kr. 775 000,- for kontrollutvalget for 2018, dette inkluderer også kjøp av revisjons- og sekretariatstjenester. Vi anser dette for å være en nøktern budsjettering, samtidig som vi mener dette gir et realistisk bilde av forventede utgifter for kontrollutvalgets virksomhet i kommende år.

Skulle det oppstå uforutsette situasjoner/hendelser hvor det blir behov for ekstraordinære granskninger/rapporter fra revisjonen eller det skulle være behov for å innhente ekstern kompetanse, kan behovet for tilleggsbevilgninger til kontroll- og tilsynsvirksomheten oppstå. Dette er i så tilfelle en sak for kommunestyret.

Vedlegg:

Skriv inn vedlegg her

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 17/14194-2
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang
Birkenes kontrollutvalg

Møtedato
27.09.2017

Overordnet revisjonsstrategi for regnskapsrevisjon 2017 Birkenes kommune

Forslag fra sekretariatet:

Overordnet revisjonsstrategi for regnskapsrevisjon 2017 for Birkenes kommune tas til orientering.

Saksopplysninger:

Kommunens revisor skal følge lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i revisjonsarbeidet. De bestemmelser revisor skal følge er i hovedsak:

- Kommuneloven av 25.09.92 med forskrifter
- Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. av 15.06.04
- Internasjonale revisjonsstandarder (International Standards on Auditing – ISA)

Revisjon av kommunen utgjør i henhold til forskrift om revisjon to hovedoppgaver: regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon. Aust-Agder revisjon IKS er valgt som revisor for Birkenes kommune og har avtale om å levere disse tjenestene for kommunen.

Overordnet revisjonsstrategi 2017 er et overordnet planleggingsdokument for gjennomføring av regnskapsrevisjon for regnskapsåret 2017. Formålet med overordnet revisjonsstrategi er å planlegge tilstrekkelige og effektive revisjonshandlinger for regnskapsrevisjon. Revisjonsstandarden ISA 300 "Planlegging av revisjon av et regnskap" ligger til grunn for vedlagte dokument.

Den overordnede revisjonsstrategien med dens prioriteringer for inneværende regnskapsår, vil, sammen med revisjonens øvrige muntlige og skriftlige rapporteringer, hjelpe kontrollutvalget å oppfylle deres tilsyns- og påseansvar overfor revisjonen.

Revisor vil presentere overordnet revisjonsstrategi i møtet.

Vurdering fra sekretariatet:

Overordnet revisjonsstrategi er revisjonens dokument og skal bare tas til orientering av kontrollutvalget. Den vil likevel sikre utvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar overfor revisjonen.

Vedlegg:

- Overordnet revisjonsstrategi for regnskapsrevisjon 2017 Birkenes kommune

Overordnet revisjonsstrategi Birkenes kommune Regnskapsrevisjon 2017

DEL I

Innledning og bakgrunn

Kontrollutvalget er kommunestyrets valgte organ for å forestå det løpende tilsynet med forvaltningen. Som en del av dette tilsynet er det også et krav om at kommunens regnskaper blir revidert på betryggende måte, og at det er kontrollutvalget som skal påse at dette skjer. Dette følger av kommunelovens kapittel 12. Av samme kapittel presiseres det at revisjon av en kommune består av både *regnskapsrevisjon* og *forvaltningsrevisjon*.

Det foreligger også en egen forskrift om kontrollutvalg som nærmere definerer kontrollutvalgets oppgaver og ansvar – også overfor revisor.

Norges kommunerevisorforbund (NKRF) har dessuten utgitt en veileder til bruk for kontrollutvalget i forhold til forventninger til, og dialog med kommunens regnskapsrevisor.

Tilsvarende veileder er utarbeidet for forvaltningsrevisjon.

Rammeverk

Kommunens revisjonsplikt framkommer av kommunelovens § 78. Her blir det fastsatt at revisjonen skal skje i henhold til *god kommunal revisjonsskikk*. Det foreligger i tillegg en egen forskrift om revisjon av kommuner og fylkeskommuner, som utdyper revisors oppgaver utover kommunelovens bestemmelser.

Uttrykket *god kommunal revisjonsskikk* er et dynamisk begrep som er, og blir, formet over tid. Begrepet tilsvarer i stor grad *god revisjonsskikk* i privat sektor, og består av internasjonale revisjonsstandarder (ISA) som er direkte oversatt til norsk. Disse standardene gir veiledning og krav til revisors gjennomføring og rapportering av et revisjonsoppdrag, i tillegg til de krav som er nedfelt i lov og forskrift. Disse standardene har for øvrig tillegg som gjelder offentlig sektor.

Disse standardene krever at revisor etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører en revisjon for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlige feil eller mangler.

Dersom revisor avdekker forhold ved kommunens virksomhet som anses å være av vesentlig betydning for revisjon av kommunen, rådmannens overordnede ansvar for virksomheten, eller av betydning for kontrollutvalget, må revisor vurdere om det er nødvendig å utarbeide et nummerert brev. Nummererte brev *skal* utarbeides av revisor og sendes rådmann og kontrollutvalg dersom følgende forhold foreligger (revisjonsforskriftens § 4):

- Mangler ved plikten til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- Feil og mangler ved organiseringen av den økonomiske internkontrollen
- Misligheter
- Feil som kan medføre feilinformasjon i årsregnskapet
- Om det ikke er redegjort for vesentlige avvik mellom beløp i årsregnskapet og regulert budsjett
- Manglende underskrift ved bekreftelser til offentlig myndighet (pliktig rapportering)
- Begrunnelse for å si i fra seg oppdraget

Slike brev skal nummereres fortløpende.

Formål

Revisjonsberetningen er regnskapsrevisors endelige konklusjon på prosessen knyttet til revisjon av kommunens årsregnskap. Gjennom revisjonsberetningen skal revisor bekrefte at:

- Årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunen per 31. desember, og av resultatet for regnskapsåret som avsluttes per denne dato i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge
- De disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett
- Opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrift
- Ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god kommunal regnskapsskikk i Norge

Dersom det er forhold som gjør at revisor ikke kan stå bak en eller flere av disse punktene, vil dette framkomme som en merknad i revisjonsberetningen i form av et *forbehold*. I slike tilfeller vil det være sendt et nummerert brev til rådmann og kontrollutvalg i forkant, jf. regnskapsforskriftens § 4, 2. ledd.

Mindre merknader til årsregnskapet og årsberetningen vil framkomme som en *presisering*. Dette er forhold som ikke påvirker konklusjonene nevnt i punktene over, men som leseren av årsregnskapet bør være oppmerksom på.

Revisjonsberetningen skal følge kommunens årsregnskap til kommunestyret, og er et «kvalitetsstempel» på at regnskapet er avlagt iht. gjeldende krav, og at tallene som framkommer i regnskapet er uten vesentlige feil.

Ressursbruk

Et revisjonsoppdrag skal gjennomføres på et mest mulig effektiv måte. I det ligger det et krav om at revisjon av et årsregnskap skal gjennomføres med tilfredsstillende kvalitet iht. lov, forskrift og revisjonsstandarder - samt uten unødig tidsbruk. Kravet skal føre til en mest mulig kostnadseffektiv revisjon.

Det er en balansegang mellom en tidseffektiv og kvalitetsmessig tilfredsstillende revisjon – spesielt innenfor offentlig virksomhet. Mens det er vernet for kreditor og eksterne investorer som er pådriver for revisjon av privat sektor, er det bruken av offentlige midler som har fokus i offentlig revisjon.

Vi vil dessuten bemerke at vår ressursbruk knyttet til lovpålagt regnskapsrevisjon av kommunen, utgjør om lag 40 % av totale timer som leveres kommunen. Øvrig tidsbruk utgjør:

- Forvaltningsrevisjon
- Løpende rådgivning og bistand knyttet til regnskap, merverdiavgift og intern kontroll
- Gjennomgang av terminvise krav på kompensasjon av merverdiavgift
- Ulike særattestasjoner (tippemidler, SIO, prosjektregnskap, lønnsrefusjoner, etc.)
- Revisjon av legater/stiftelser/kirkeregnskaper som kommunen er forretningsfører for
- Forberedelse til, og møte i kontrollutvalg og evt. kommunestyre

Som vi vil komme tilbake til under, vil vi presisere at det er en omvendt sammenheng mellom revisors tidsbruk på et oppdrag og kommunens bruk av ressurser på den økonomiske intern kontrollen.

Planlegging og revisjonsstrategi

Som nevnt foran styres regnskapsrevisors gjennomføring av oppdraget av internasjonale revisjonsstandarder (ISA). Disse standardene angir krav knyttet til planleggingsfasen (ISA 320):

- Kunnskap om kommunen:
 - o Forstå kommunens interne og eksterne rammebetingelser
 - o Hva genererer inntekter og utgifter
 - o Økonomisk intern kontroll
- Vesentlighet
 - o Hva må anses som vesentlig beløpsmessig feil i årsregnskapet
- Risikovurdering knyttet til vesentlige feil og misligheter i regnskapet:
 - o Hva kan gå galt
 - o Hva er sannsynligheten for at noe går galt
 - o Hva er konsekvensen dersom noe går galt
- Anslått risiko
 - o En vurdering av forholdet mellom kommunens økonomiske intern kontroll og risiko for feil i regnskapet

- Foreløpig risikovurdering danner grunnlag for vår revisjonsstrategi og hva vi faktiske skal se på og gjøre av revisjonshandlinger. Disse vil fremkomme i vår revisjonsplan

Kunnskap om kommunen

Som en del av risikovurderingen på oppdraget, er det viktig å forstå hva som skjer i kommunen, samt de rammebetingelsene som ligger til grunn for virksomheten – både intern og eksternt. Denne kunnskapen gir oss en overordnet informasjon om mulige risikoer for feil eller misligheter, samt hvilke regnskapsmessige områder vi må fokusere på (ISA 315).

Vi har hatt kommunen som revisjonsklient i flere år og har god kjennskap til hva som rører seg innad i kommunen, samt de forutsetninger som staten setter gjennom rammetilskudd og andre krav/forhold som kan påvirke kommunens virksomhet og økonomi. Denne kunnskapen ligger som en del av fundamentet i vår risikovurdering på oppdraget.

Det blir dessuten gjennomført en forespørsel til administrasjonen i forhold til endringer gjennom året, samt forhold knyttet til misligheter og risiko for vesentlige feil. Endringer knyttet til kommunens virksomhet gjennom året, vil kunne påvirke vår opprinnelige revisjonsstrategi dersom de er vesentlige.

Vesentlighet

For å kunne gjennomføre en effektiv revisjon, kan ikke revisor bruke tid på mindre enkeltbeløp, områder eller andre mindre forhold. Revisor skal planlegge og gjennomføre oppdraget i den hensikt å konkludere på at *årsregnskapet* er uten vesentlige feil, og skal i den forbindelse fastsette en vesentlighetsgrense for årsregnskapet totalt sett (ISA 320).

Som det framkommer over vil vesentlighetsbegrepet følge revisor fra planleggingsfasen til utarbeidelsen av revisjonsberetningen. I planleggingsfasen vil vesentlighetsgrensen og risikovurderingen påvirke hva vi må inkludere, og hva vi evt. kan utelate, i vår utarbeidelse av revisjonsstrategien.

I avslutningsfasen av revisjonsprosessen vil summen av identifiserte og ikke-identifiserte beløpsmessige feil i regnskapet måtte vurderes mot vesentlighetsgrensen. Dersom summen overstiger denne grensen, vil det kunne få konsekvens for revisjonsberetningen i form av et forbehold for identifiserte feil i årsregnskapet.

Den totale vesentlighetsgrensen fastsettes i utgangspunktet basert på kommunens økonomiske situasjon, revisors profesjonelle skjønn, kunnskap om kommunen, samt forventninger hos brukeren av regnskapet. Andre momenter i fastsettingen er økonomiske størrelser som totale driftsinntekter, sum eiendeler etc.

Risikovurdering

Kommunens rutinebeskrivelser knyttet til den økonomiske intern kontrollen, danner et utgangspunkt for vår forståelse av hvordan kommunen har organisert sin intern kontroll knyttet til økonomifunksjonene. En beskrivelse av hvordan en intern kontroll skal utføres, betyr ikke

nødvendigvis at den faktisk blir gjennomført, eller at den blir utført med tilfredsstillende kvalitet. Revisor må derfor vurdere den faktiske intern kontrollen innenfor kommunens økonomifunksjon.

Gjennom forståelse av kommunens virksomhet, og identifisering av de rutiner og kontroller som er etablert som en del av kommunens økonomiske intern kontroll, vil vi være i stand til å foreta en risikovurdering på oppdraget. Risikovurderingen danner grunnlag for revisjonsplanen, dvs. hva som skal gjøres, tidspunkt for gjennomføring, samt hvordan våre kontrollhandlinger skal utføres.

I planleggingsfasen identifiserer vi områder det er hensiktsmessig å inndele revisjonen i, samt risikoer for feil og misligheter på de enkelte områdene. Forhold hvor risikoen for feil eller misligheter har stor konsekvens, samt er sannsynlig, vil få prioritet. Risikoer som har lav konsekvens og lav sannsynlighet, vil tilsvarende få lav prioritet i vår revisjonsplan.

Omfang og kvalitet på etablerte rutiner knyttet til den økonomiske internkontrollen i kommunen, vil påvirke våre kontrollhandlinger/revisjonsplan. Relevante og fungerende kontroller, betyr at vi kan stole på det kommunen selv gjør, mens manglende kontroller betyr at vi må gjøre flere handlinger for å oppnå samme sikkerhet.

DEL II - REVISJONSPLAN

Generelt om kommunen

Birkenes kommune hadde et godt økonomisk år i 2016. Kommunen har opparbeidet seg frie midler på ca. kr 20,4 mill. pr. 31. desember 2016. Kommunens økonomi er derimot ikke friskmeldt, og kommunen er fortsatt sårbar i forhold til svingninger i skatte- og rammetilskudd, samt i forhold til renteøkninger. Kommunen har høy gjeld som medfører at store deler av driftsinntektene går med til avdrag og renter. Kommunen har fortsatt liten handlefrihet, selv om denne ble noe bedre gjennom 2016.

Kommunens akkumulerte premieavvik i balansen utgjør kr 15,6 mill. Beløpet er oppført som en fordring uten tilsvarende kontantstrøm, dvs. som en utsatt utgiftsføring. Kommunen har dermed i realiteten kun frie driftsmidler på kr. 4,8 mill. ved utgangen av 2016.

Vurdering av intern kontroll og risiko for feil eller mangler

Kommunen har en egen controller som løpende følger med på regnskap og budsjett, i tillegg til økonomisjef. Dette styrker kontrollmiljøet. Regnskap, lønn, fakturering og innfordring gjøres eksternt av det interkommunale samarbeidet Struktur1. Samarbeidet/selskapet er opprettet iht. kommunelovens §27 og eies av Lillesand og Birkenes kommuner.

Bemanningen er tilfredsstillende og det er god arbeidsdeling mellom kommunen og Struktur1. Fakturaer mottas elektronisk eller på papir i fakturamottaket hos Struktur1. Deretter havner de i elektronisk arbeidsflyt i regnskapssystemet. Attestant (ansatt i kommunen) attesterer og sender videre til anviser (ansatt i kommunen). Deretter blir fakturaene remittert (bokført og lagt til betaling) av Struktur1. Det er arbeidsdeling mellom den som remitterer (betaler) hos Struktur1 og den som avstemmer bank.

Bank avstemmes hver måned. Åpne poster (bokført ikke betalt, eller betalt ikke bokført) vil avdekkes og korrigeres. Bankavstemming kan være med på å avdekke misligheter.

Begrenset arbeidsdeling knyttet til lønn, men historisk god erfaring mht. gjennomføring og kompetanse. Lønn avstemmes mot hovedbok etter hver utlønning. Arbeidsgiveravgift og skattetrekk avstemmes løpende gjennom året. Fastlønn legges inn av Struktur1 etter melding fra enhetslederne. Variabel lønn føres elektronisk på 4 skoler og avdelingene for helse. Disse hentes inn via fil i Visma øk. system ved lønnskjøring. Struktur1 remitterer (utbetaler) godtgjørelsene.

Struktur1 foretar terminvis gjennomgang av regnskapet i forhold til merverdiavgift (kompensasjon og ordinær)

Kommunen mangler detaljert anleggsregister, men har tilfredsstillende oversikt over større anleggsmidler mht. anskaffelsesår og avskrivningstid i egen anleggsmodul. Lav risiko knyttet til aktivering og avskrivning. Alt som blir ført i investeringsregnskapet blir gjennomgått hvert år, og aktivering og evt. nedskrivning i balansen blir gjennomført.

Noe risiko for at driftsutgifter kan være bokført som investering.

Erfaringsmessig har vi meget god erfaring med Struktur1s arbeid, både når det gjelder kvalitet på utført arbeid, men også i forhold til kompetanse.

Misligheter

Risiko for misligheter er alltid til stede, og vil være i fokus på alle områder vi reviderer i kommunen.

Revisjonsplan

Gjennomførte risikoanalyser har gitt revisor en oversikt over områder som kan gi ulike tilnærminger i forhold til hva som skal utføres av kontrollhandlinger i kommunen. Svak intern kontroll gir vanligvis høyere risiko for feil, og fører til at revisor må utføre flere kontrollhandlinger. Revisors kontrollhandlinger oppsummeres i en revisjonsplan. Revisjonsplanen er en konsekvens av de risikovurderingene som er gjort på oppdraget, men er en del av revisjonsstrategien.

Revisors kontrollhandlinger består av en blanding av følgende type handlinger:

- Substanskontroll/detaljtest
- Test av (interne) kontroller

Vår tilnærming til oppdraget er på områdenivå, dvs. transaksjoner og konti som har en grunnleggende likhet, uavhengig av hvilket regnskap de påvirker. De følgende områdene vil/kan derfor påvirke både driftsregnskapet, investeringsregnskapet, og balansen. Revisjonsplanen er revisors interne arbeidspapir, men vi vil kort gjengi vår angrepsvinkel/revisjonsplan på et overordnet nivå:

Revisjonsområde	Beskrivelse av transaksjoner	Regnskapslinjer (driftsregnskap, investeringsregnskap og balanse)	Anslått risiko (overordnet på området)	Planlagte handlinger
<u>Lønn</u> (fast lønn, timelønn, overtid, reiseregninger, skattetrekk, arb.g.avg. med mer)	Ordinær lønnsutbetalinger, overtid, naturalytelser etc. Sykelønnsrefusjon Pensjonspremiebetalinger Premieavvik Skattetrekk og arbeidsgiveravgift	Lønn inkl. sosiale utgifter Pensjonsmidler og -forpliktelser Skyldige offentlige avgifter Kortsiktige fordringer/gjeld Premieavvik Kapitalkonto	Lav	<ul style="list-style-type: none"> - Teste rutiner knyttet til lønn - Tilgangskontroller - Kontrollere korrekt lønn for ledelsen og andre ressurspersoner - Generell kontroll av månedlig lønnskjøring og fraværrefusjon - Avstemme skattetrekk og arbeidsgiveravgift - Avstemminger og dokumentasjon ved årsslutt
<u>Likvider</u> (Bankinnskudd og kasse)	Håndtering av kontanter og bankinnskudd Ut- og innbetalinger	Kontanter og bankinnskudd Kassekreditt	Lav	<ul style="list-style-type: none"> - Kontrollere rutiner for bankavstemming - Kontroll av remittering(utbetaling) - Avstemminger og dokumentasjon ved årsslutt
<u>Finans</u> (finnlån, utlån, aksjer og andeler)	Låneopptak og bruk av lån Kjøp av finansielle eiendeler (aksjer, obligasjoner etc.) Formidlingsutlån (Husbank)	Finansielle eiendeler Lånegjeld Finansinntekter og – utgifter Kortsiktig gjeld Bruk og avsetning til fond (frie og bundne) Kapitalkonto	Lav	<ul style="list-style-type: none"> - Kontrollere at låneopptak er iht. vedtak og rutine - Aksjer og andeler – riktig verdsatt evt. nedskrivningsbehov - Avdrag i driftsregnskapet utgjør minimumsavdraget - Kontroll av finanskostnader

	Minste tillatte avdrag på lån			<ul style="list-style-type: none"> - Kontroll av formidlingslån - Avstemminger og dokumentasjon ved årsslutt
<u>Driftsmidler</u>	<p>Investeringer i fysiske anleggsmidler (bygg/anlegg/maskiner)</p> <p>Avskrivninger og nedskrivninger</p> <p>Salg av anleggsmidler</p> <p>Finansiering av investeringer</p>	<p>Anleggsmidler</p> <p>Avskrivninger</p> <p>Investeringsregnskapet</p> <p>Kapitalkonto</p> <p>Bruk av lån</p> <p>Bruk av frie og bundne fond</p>	<p>Lav</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Teste at driftsmiddeloversikt er korrekt oppdatert - Påse at avskrivninger er i tråd med plan - Kontrollere tilgang/avgang av anleggsmidler (bilagskontroll) - Kontrollere korrekt skille mellom drift og investering - Kontroll av at det foreligger vedtak på igangsatte prosjekter - Avstemminger og dokumentasjon ved årsslutt
<u>Overføringer</u> (rammetilskudd, skatter, tilskudd, sosialhjelp)	<p>Rammetilskudd og skatteinntekter</p> <p>Tilskudd til/fra stat, kommune, fylke, m.m.</p> <p>Sosiale utlån</p>	<p>Overføringer fra andre</p> <p>Overføringer til andre</p> <p>Rammetilskudd</p> <p>Skatteinntekter</p> <p>Kortsiktige fordringer og gjeld</p> <p>Bundne fond</p> <p>Mottatte avdrag på utlån</p>	<p>Lav</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Avstemme rammetilskudd og skatt - Terminvise avstemminger av merverdiavgiftskompensasjon - Kontrollere større overførings- utgifter og inntekter - Avstemminger og dokumentasjon ved årsslutt
<u>Innkjøp</u> (drifts- og investeringsregnskapet)	Kjøp av varer og tjenester	Kjøp av varer og tjenester til kommunal tjenesteproduksjon	Lav	<ul style="list-style-type: none"> - Teste at rutiner for attestasjon og anvisning fungerer

	Koding og behandling av merverdiavgift (ordinær og kompensasjon)	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon Leverandørgjeld Skyldige offentlige avgifter Kortsiktige fordringer og gjeld		<ul style="list-style-type: none"> - Kontrollere innkjøp for gyldighet og relevans - Kontrollere korrekt skille mellom drift og investering - Større innkjøp vurderes mot avtale/kontrakt/anbud - Større leverandører avstemmes pr 31.12 - Avstemminger og dokumentasjon ved årsslutt
Salg (gebyr vann og avløp, egenbetaling SFO/barnehage, oppholdsbetaling institusjon mm.)	Fakturering Håndtering av merverdiavgift	Brukerbetalinger Andre salgs- og leieinntekter Kundefordringer Skyldige offentlige avgifter Kortsiktige fordringer og gjeld	Lav	<ul style="list-style-type: none"> - Kontroll for utkjøring og bokføring av utgående faktura - Kontroll utvalgte områder - Vurdere fordringer i reskontro - Avstemminger og dokumentasjon ved årsslutt
Regnskapsrapportering (Obligatoriske skjema og noter)	Avslutning og utarbeidelse av årsregnskapet Bruk og avsetning til investerings og driftsfond (frie og bundne) Disponering mer-/mindreforbruk Kretsløp Andre avslutningsposter	Løpende økonomisk rapportering. Årsregnskap med noter	Lav	<ul style="list-style-type: none"> - Vurdere løpende økonomisk og finansiell rapportering - Teste rutiner knyttet til regnskapsavslutning - Kontrollere at bruk og avsetning til fond gjøres iht. regelverket - Avslutningsposter - Avstemminger og dokumentasjon ved årsslutt

Oppsummering

Som nevnt over bygger vår revisjonsstrategi, og dermed vår revisjonsplan, på en foreløpig anslått risiko på de enkelte områdene. Dette har sammenheng med at vi forutsetter at kommunens interne kontroller knyttet til økonomi fungerer som forutsatt i vår planlegging og risikovurdering. Dersom det viser seg at disse kontrollene ikke fungerer som forutsatt, kan dette påvirke vår opprinnelig revisjonsstrategi og revisjonsplan. Vi kan måtte gjennomføre flere kontrollhandlinger for å dekke opp en økt risiko pga. svakheter eller mangler i den interne kontrollen.

Endringer i strategien skal dokumenteres, og kontrollutvalget vil bli informert dersom det skjer vesentlige endringer.

Arendal, 11. september 2017

Ketil Raknes
Oppdragsansvarlig revisor

Øyvind Nilsen
Hovedrevisor

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 17/00018-7
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang
Birkenes kontrollutvalg

Møtedato
27.09.2017

Orientering fra revisjonen 27.09.17

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget har et ansvar for å se til at det blir gjennomført revisjon i kommunen. For å holde seg orientert om det pågående revisjonsarbeidet i kommunen, orienterer revisor kontrollutvalget gjennom året.

Saksopplysninger:

Aust-Agder revisjon IKS vil orientere om følgende i møte:

1. Løpende revisjon

Vedlegg:

Skriv inn vedlegg her

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 17/00025-8
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang
Birkenes kontrollutvalg

Møtedato
27.09.2017

Referatsaker 27.09.17

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Saksopplysninger:

1. Referatsaker:
 - a. Oppfølging av rapport fra selskapskontroll av Kristiansandsregionen brann og redning IKS og forvaltningsrevisjon av feieravdelingen.
2. Innkommen post:
 - a. Henvendelse og svar på henvendelse vedr. valgbarhet til navneutvalget
3. Saker behandlet i kommunestyret:
 - b. 22.06.17 sak 043/17-2 – Kontrollutvalget. Vedtak sak 12/17. Kommunens rutiner og retningslinjer for varsling
 - c. 22.06.17 sak 043/17-3 – Årsrapport og årsregnskap 2016 fra kemneren i Kristiansandsregionen
4. Neste møte 27.11.17 kl. 13:00
 - a. Grensejustering i Hovlandsdalen
 - b. Offentlige anskaffelser og rammeavtaler
 - c. Rapport fra tilsyn med tjenester til personer med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse hos Birkenes kommune
 - d. Rapport fra Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder etter tilsyn og godkjenning av barnehager etter forskrift om miljørettet helsevern
 - e. Forvaltningsrevisjon av barnevern?

Vedlegg:

- Oppfølging av rapport fra selskapskontroll av Kristiansandsregionen brann og redning IKS og forvaltningsrevisjon av feieravdelingen.

ØKONOMI
Økonomienheten

Kontrollutvalg

Vår ref.:
201701866-3 MABO
(Bes oppgitt ved henvendelse)

Deres ref.:

Dato:
Kristiansand, 23.08.2017

Oppfølging av bystyrets vedtak av sak 33/17 rapport fra selskapskontroll av Kristiansandsregionen brann og redning IKS og forvaltningsrevisjon av feieravdelingen.

Kontrollutvalget i Kristiansand kommune besluttet i sak 15/15 at det skulle gjennomføres en selskapskontroll av Kristiansandsregionen brann og redning IKS, med en forvaltningsrevisjon av feieravdelingen. Kontrollutvalgene i Søgne, Songdalen og Vennesla besluttet i egne vedtak å slutte seg til prosjektet.

Rapport fra selskapskontroll av selskapet Kristiansandsregionen brann og redning IKS og forvaltningsrevisjon av feiertjenesten ble ferdigstilt 30.01.2017, og oversendt respektive kontrollutvalg for behandling. Saken ble deretter videresendt til, og behandlet i by-/kommunestyrene. Følgende vedtak ble fattet av Kristiansand bystyre 01.03.2017:

Bystyret tar rapport fra selskapskontroll med Kristiansandsregionen brann og redning IKS og forvaltningsrevisjon av feieravdelingen til orientering, og ber om at følgende tiltak gjennomføres basert på de vurderingene revisjonen har gjort i selskapskontrollen av KBR og i forvaltningsrevisjonen av feieravdeling:

1. Oppfølging av eierskap i samsvar med eierskapsmeldinger og eierstrategi
2. Utarbeidelse av etiske retningslinjer og instruks for styret og daglig leder
3. Delegasjonsvedtak i samsvar med anbefaling fra DSB
4. Opprettelse av felles klageorgan
5. Oppdatering av selskapsavtalen
6. Styrket begrunnelse i vedtak om fyringsforbud
7. Utarbeide skriftlige rutiner for feiing og tilsyn
8. Revidering av rutinene for risikokartlegging, som grunnlag for fastsetting av feie- og tilsyns behov, til ny forskrift om brannforebygging, der minimumsintervallet for feiing og tilsyn med fyringsanlegg er tatt bort

Oppfølging av vedtak:

Kristiansand kommune hadde mandag 03.07.2017 møte med brannsjefen i KBR Jan Røilid. Tilstede i møte var foruten brannsjefen økonomidirektør Terje Fjellvang og økonomirådgiver

Postadresse
Kristiansand kommune

Økonomienheten
Postboks 417 Lund
4604 KRISTIANSD S

Besøksadresse
Rådhusgata 18
Kristiansand
Vår saksbehandler
Marit Borgenvik
Telefon
+47 38 24 35 65

E-postadresse
postmottak@kristiansand.kommune.no

Webadresse
<http://www.kristiansand.kommune.no>
Foretaksregisteret
NO963296746

Marit Njerne Borgenvik. I møte ble det enighet om en arbeidsfordeling mellom KBR og Kristiansand kommune for å følge opp vedtaket.

Pkt. 1: Følges opp av Kristiansand kommune. Årsrapport og årsregnskap legges frem for kommunalutvalget 29.08.2017. Saksfremstilling vedlegges.

Pkt. 2: Brannsjefen lager utkast som legges frem for selskapets styre.

Pkt. 3: Brannsjefen oversender et utkast til saksfremstilling som ferdigstilles i samarbeid med kommuneadvokaten før politisk behandling.

Pkt.4: Selskapet har få klager. Et felles klageorgan vil bli ressurskrevende både når det gjelder kostnader og tid. Rådmannen vil derfor foreslå at det ikke opprettes et felles klageorgan, men at det er den enkelte kommunes klageorgan som benyttes.

Pkt. 5: Brannsjefen lager et forslag til oppdatert selskapsavtale som tar inn allerede vedtatte endringer som regnskapsspråk og sammensetning av representantskap i tillegg vil det bli foreslått at punkter vedrørende: arkiv, kjønnsfordeling i styret, delegasjon av myndighet og klageorgan innarbeides.

Pkt. 6-8: Håndteres av selskapet. Sak 5/17 til styre i KBR legges ved.

Rådmannen legger frem sak for bystyret høsten 2017 vedrørende delegasjon og ny selskapsavtale.

Med hilsen

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og gyldig uten underskrift

Kopi: Agder Kommunerevisjon IKS, Postboks 417 Lund, 4604 KRISTIANSAND S

Styre sak nr: 5/17

Møte dato: 18.04.17

Saksbehandler: JR

Selskapskontroll med selskapet KBR

Innledning

Kontrollutvalget i Kristiansand kommune besluttet i sak 15/15 at det skulle gjennomføres en selskapskontroll med Kristiansandsregionen brann og redning IKS, med en forvaltningsrevisjon av feieravdelingen. Kontrollutvalgene i Søgne, Songdalen og Vennesla besluttet i egne vedtak å slutte seg til prosjektet.

Rapport fra selskapskontroll med selskapet Kristiansandsregionen brann og redning IKS og forvaltningsrevisjon av feiertjenesten ble ferdigstilt 30.01.2017, og oversendt respektive kontrollutvalg for behandling. Saken ble deretter videresendt til, og behandlet i by-/kommunestyrene. Følgende vedtak er sakset fra behandling i Kristiansand bystyre:

BYSTYRET 01.03.2017 SAK 33/17

Vedtak:

Bystyret tar rapport fra selskapskontroll med Kristiansandsregionen brann og redning IKS og forvaltningsrevisjon av feieravdelingen til orientering, og ber om at følgende tiltak gjennomføres basert på de vurderingene revisjonen har gjort i selskapskontrollen av KBR og i forvaltningsrevisjonen av feieravdeling:

- Oppfølging av eierskap i samsvar med eierskapsmeldinger og eierstrategi*
- Utarbeidelse av etiske retningslinjer og instruksjer for styret og daglig leder*
- Delegasjonsvedtak i samsvar med anbefaling fra DSB*
- Opprettelse av felles klageorgan*
- Oppdatering av selskapsavtalen*
- Styrket begrunnelse i vedtak om fyringsforbud*
- Utarbeide skriftlige rutiner for feiing og tilsyn*
- Revidering av rutinene for risikokartlegging, som grunnlag for fastsetting av feie- og tilsyns behov, til ny forskrift om brannforebygging, der minimumsintervallet for feiing og tilsyn med fyringsanlegg er tatt bort*

Brannsjefens forslag til oppfølging av gjennomført selskapskontroll

- **Oppfølging av eierskap i samsvar med eierskapsmeldinger og eierstrategi**

Siste eierskapsmelding i Kristiansand kommune har beskrevet at man ønsker å innarbeide nye rutiner for å sikre bedre informasjonsflyt og eieroppfølging. For å oppnå dette er det anbefalt å stille høyere krav til utarbeidelse av årsberetninger, og innhold i disse. Det angis en forventning til at selskapets formål, politiske og selskapsspesifikke vedtak, nøkkeltall, langsiktige mål, oppnådde mål for året, oppsummering av årets aktiviteter og en redegjørelse for virksomhetens arbeid med samfunnsansvar.

Videre angis en forventning at selskapene tar et aktivt samfunns- og miljøansvar. Og at man har retningslinjer for miljøansvaret, etiske retningslinjer, HMS, arbeid med likestilling, arbeid mot mislighold og korrupsjon og effektiv ressursbruk ved anskaffelser. Det er og en forventning til at selskapene er kjent med strategien «Det er mennesker det handler om» for hvordan man gjennom sine roller og oppgaver kan jobbe for likestilling, inkludering og mangfold, og at man har lagt dette til grunn for sin virksomhet.

Brannsjefen legger til grunn at eierskapsmeldinger i de andre eierkommunene vil ha tilsvarende forventninger til selskaper de er deleiere i. Administrasjonen i KBR vil rette fokus mot å følge føringene som fremkommer av eierskapsmeldingene ved utarbeidelse av årsberetninger og annen rapportering. Beretninger mv oversendes kommunene når disse er ferdigbehandlet i styre/representantskap.

- **Utarbeidelse av etiske retningslinjer og instruks for styret og daglig leder**

Revisjonen beskriver at eierkommunen ikke har stilt krav om utarbeidelse av etiske retningslinjer, og det gis en anbefaling om å utarbeide dette.

Brannsjefens vurdering er at KBR følger anbefalingen til revisjonen og at det igangsettes en prosess for å utarbeide etiske retningslinjer. Som en del av dette arbeidet kan eierkommunene involveres i forhold til om man har utformet generelle føringene for etikk overfor selskaper man er deleier av. Dette kan i så fall bakes inn i KBRs interne arbeid med etiske retningslinjer.

Styret utarbeider styreinstruks, samt instruks for daglig leder. Styret vurderer eventuelt behov for å forankre dette i representantskapet.

- **Delegasjonsvedtak i samsvar med anbefaling fra DSB**

Revisjonen anbefaler at eierkommunene fatter et eksplisitt delegasjonsvedtak hvor selskapet gis fullmakt til å utøve myndighet på vegne av kommunen. Forankring av anbefalingen knyttes til DSB sin tolkning om at det ikke er tilstrekkelig å bare vedta en selskapsavtale som angir virksomhetens formål uten en eksplisitt delegering av myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven.

Brannsjefen anbefaler eierkommunene å følge revisjonens anbefaling, samt at dette forankres gjennom selskapsavtalen.

- **Opprettelse av felles klageorgan**

I dag er myndighet til å behandle klager på vedtak fattet av KBR, med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven delegert til de enkelte kommunes klagenemnd. Revisjonen anbefaler eierkommunene med bakgrunn av KMDs anbefaling at det opprettes et felles klageorgan for vedtak fattet av KBR. Likebehandling og profesjonalitet er sentrale elementer for en slik anbefaling.

Brannsjefens anbefaling knyttes til noen faktiske forhold, og det er frekvens av klager og faglighet til å vurdere spennet rundt brann- og eksplosjonsvernlovens bestemmelser. Volumet av klager (KBR sin historikk, samt historikk fra Kristiansand brannvesen) er svært begrenset, det er ca. 4 - 5 saker over en periode på 20 år. Det vil si at man har behandlet en klagesak ca. hvert 4 – 5 år, og selv med en viss økning vil det likevel være få saker som skal gjennom en klagebehandling. Med et slikt volum vil man ikke kunne bygge opp et faglig klageorgansett sett i relasjon til spennet innenfor brannvernlovgivningen.

Brannsjefens hovedanbefaling er at dagens løsning videreføres ved at man beholder dagens nivå ved at den respektive kommunes klageorgan også i fortsettelsen er delegert denne oppgaven. Alternativt at KBR sitt representantskap delegeres denne myndigheten. Løsning bør fremgå som en del av selskapsavtalen.

- **Oppdatering av selskapsavtalen**

Arbeidet med revisjon av selskapsavtalen ble påbegynt i 2015, men satt på vent som følge av påbegynt selskapskontroll og signaler i startfasen om mulige justeringsbehov. Nå er revisjonen ferdig med sitt arbeid og det er fremkommet noen anbefalinger som bør forankres i selskapsavtalen sammen med det som ble påbegynt i 2015.

Brannsjefen anbefaler man følger opp anbefalingene slik det er skissert i denne saken og at man utformer en sak til by-/kommunestyrene med målsetning om en oppdatering av selskapsavtalen i løpet av høsten 2017.

- **Styrket begrunnelse i vedtak om fyringsforbud**

Vedtaket om fyringsforbud er et enkeltvedtak som kan påklages, vedtaket skal av den grunn begrunnes for å gi en god forståelse. Revisjonen har gitt en anbefaling om å ha et kontinuerlig fokus på å gi presise og informative beskrivelser i sine vedtak.

Brannsjefen har initiert en prosess i feieravdelingen for å forbedre den skriftlige begrunnelsen for vedtak om fyringsforbud. Saken sees også i sammenheng med skriftlige rutiner for feiing og tilsyn. Frist for ferdigstilling settes til 1. september 2017.

• **Utarbeide skriftlige rutiner for feiing og tilsyn**

Revisjonens hovedinntrykk er at det foreligger gode rutiner for arbeidet innenfor feieravdelingen i dag, men det er ikke skriftliggjort. Revisjonen gir derfor en anbefaling om å utarbeide en skriftlig rutine for gjennomføring og oppfølging av feie- og tilsynsoppdrag. Rutinen kan, og bør brukes ved kontroll og oppfølging av den kontraktsutsatte delen av tjenesten.

Brannsjefen støtter revisjonens anbefaling og har allerede initiert en prosess for utarbeidelse av skriftlige rutiner for avdelingens virkeområde. Frist for ferdigstillelse settes til 1. oktober 2017.

• **Revidering av rutinene for risikokartlegging, som grunnlag for fastsetting av feie- og tilsyns behov, til ny forskrift om brannforebygging, der minimumsintervallet for feiing og tilsyn med fyringsanlegg er tatt bort**

Revisjonen er kjent med påbegynt arbeid for å gjennomføre en risikovurdering av fritidsboliger for å fastsette en frekvens for feiing og tilsyn med disse. Man har etablert et felles fora innenfor Agder for å få en enhetlig tilnærming til dette arbeidsområdet. Målsetningen er at risikovurderingen for fastsetting av frekvens av feiing og tilsyn med fritidsboliger er på plass innen årsskiftet 2017/18.

Revisjonen gir en anbefaling om å ikke utsette tilsvarende arbeid rettet mot boliger da samme forskrift gjelder boligområdet, og at arbeid skal baseres på risiko rundt det enkelte fyringsanlegg.

Brannsjefens vurdering er at premissene som ble lagt til grunn for fastsetting av 4-års syklusen for feiing og tilsyn i bolig kan legges til grunn for arbeidet også gjennom 2017. Men at arbeidet med risikovurdering som grunnlag for fastsetting av frekvens av tilsyn og feiing av fyringsanlegg i bolig påbegynnes med en målsetning ferdigstillelse ved årsskiftet 2017/18. Arbeidet sees i sammenheng med påbegynt arbeid for fritidsboliger.

Forslag til vedtak:

Forslag til vedtak settes åpent for en diskusjon og videre oppfølging av styret.

Jan Røilid

Brannsjef

Vedlegg: Rapport for selskapskontroll av Kristiansandsregionen brann- og redning IKS

Bakgrunn for saken

Det følger av kommunelovens § 77 femte ledd at "Kontrollutvalget skal påse av det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper mm". Kontrollutvalget i Kristiansand kommune besluttet i sak 15/15 at det skulle gjennomføres en selskapskontroll med Kristiansandsregionen brann og redning IKS, med en forvaltningsrevisjon av feieravdelingen. Kontrollutvalgene i Søgne, Songdalen og Vennesla besluttet i egne vedtak å slutte seg til prosjektet.

Agder kommunerevisjon IKS har på oppdrag av nevnte kontrollutvalg gjennomført selskapskontrollen og forvaltningsrevisjonen og levert rapporten den 30. januar 2017. Følgende problemstilling er lagt til grunn for selskapskontroll og revisjon:

- Gjennom selskapskontrollen har revisjonen undersøkt om de som utøver kommunens eierinteresser i selskapet gjør dette i samsvar med vedtak og forutsetninger fra eierkommunenes by- og kommunestyre
- I forvaltningsrevisjonen av feieravdelingen har revisjonen i samsvar med forskrift om revisjon § 7 foretatt en "systematisk vurdering av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets/fylkestingets vedtak og forutsetninger".

Gjennomføring

Arbeidet med selskapskontroll ble påbegynt i april 2015 og har som underlag for endelig rapport vært i kontakt med alle nivåene i organisasjonen, fra feiere til representantskapet. Det er gitt tilgang til all etterspurt dokumentasjon knyttet til selskapet, og forvaltningssiden av feieravdelingen. Dialogen mellom Agder kommunerevisjon som har stått for arbeidet og de som har vært involvert har vært positiv og åpen.

Anbefalinger

Agder kommunerevisjon påpeker gjennom rapporten områder med forbedringspunkter og kommer med spesifikke anbefalinger både mot eierskap og forvaltningsområdet for feier. Følgende områder er det gitt konkrete anbefalinger rundt:

1. Eierskap

- Eierskapsmeldinger og eierstrategi:

Revisjonen anbefaler at eierkommunene utøver et mer aktivt eierskap, dette være seg orienteringer om KBRs årsmelding, årsregnskap eller budsjett i by-/kommunestyre, gjennomføring av eierskapsmøter og krav om at det utarbeides etiske retningslinjer. Representantskapet bør vurdere i hvilken grad det bør utformes en styreinstruks, etiske retningslinjer og finansiell strategi. De henvises her til KS sin veileder om eierskapsstyring.

- Habilitet:

KBR har ikke retningslinjer for håndtering av styreleders og andre styremedlemmers habilitet. Enkelte har framtrede lederrøller i KBRs eierkommuner, noe som sannsynliggjør at problemstilling rundt habilitet dukker opp med en viss frekvens. Revisjonens anbefaling er at det utformes retningslinjer for å håndtere dette i samsvar med anbefalinger gitt av KS.

- Styreinstruks og etiske retningslinjer:

Revisjonen anbefaler at styret og representantskapet utarbeider styreinstruks, instruks for daglig leder og etiske retningslinjer for selskapet, dette i samsvar med anbefalinger fra KS.

- Delegasjonsvedtak:

Det er vurdert til at kommunenes kompetanse etter brannlovgivningen er tilstrekkelig delegert gjennom angivelsen av selskapets formål slik det fremkommer av selskapsavtalen. Men DSB sin fortolkning er at det ikke er tilstrekkelig at virksomhetens formål fremkommer av selskapsavtalen uten at det i tillegg er fattet eksplisitte vedtak om delegasjon av fullmakt til å utøve myndighet på vegne av kommunen.

- Klageorgan:

By-/kommunestyrene har i dag delegert myndighet til å behandle klager til de enkelte kommuners klagenemnder, og dette er i tråd med lovverket. Revisjonen anbefaler likevel at man oppnevner et felles klageorgan for selskapet, og noe av begrunnelsen er at man får enhetlig behandling innenfor regionen, samt et mer faglig rettet klageorgan. Anbefalingen er og i tråd med KMD sin anbefaling.

- Oppdatering av selskapsavtalen

Når anbefalingene som fremkommer av selskapskontrollen er behandlet og eventuelt vedtatt i eierkommunene må selskapskontrollen oppdateres, og godkjennes i alle by-/kommunestyrene. Man må også implementere andre forslag til justeringer i dette arbeidet.

2. Forvaltning

- Begrunnelse av vedtak

Vedtaket om fyringsforbud er enkeltvedtak og skal være skriftlig, dette er på plass, men revisjonen anbefaler at selve begrunnelsen for vedtak kan styrkes i det skriftlige vedtaket.

- Skriftlige rutiner

Revisjonen har en oppfatning av at rutinene rundt gjennomføring og oppfølging av feie- og tilsynsoppdrag er gode, men at dette pr i dag ikke er skriftliggjort. Revisjonen anbefaler derfor at rutinene skriftlig gjøres. Dette kan og gi bedre forutsetninger for oppfølging av den kontraktsutsatte delen av tjenesten.

- Risikokartlegging – som grunnlag for feie og tilsynsbehov

Ny forskrift om brannforebygging gjeldende fra 1. januar 2016 sier at frekvens av tilsyn og feiing skal baseres på risiko, KBR har pr i dag videreført etablert 4-årssyklus i dette arbeidet. Revisjonen anbefaler at man i samsvar med forskriften oppdaterer rutinene for risikokartlegging av fyringsanlegg som grunnlag for fastsetting av feie- og tilsynsfrekvens.

Behandling

Rapport om selskapskontroll og forvaltningsrevisjon er bestilt av kontrollutvalgene i Kristiansand, Søgne, Songdalen og Vennesla. Og er fortløpende behandlet av de respektive kontrollorgan i tidsrommet 9. februar til 8. mars 2016. Med følgende felles vedtak:

«Kontrollutvalget tar rapport fra selskapskontroll med Kristiansandsregionen brann og redning IKS og forvaltningsrevisjon av feieravdelingen til orientering, og oversender rapporten til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret tar rapport fra selskapskontroll med Kristiansandsregionen brann og redning IKS og forvaltningsrevisjon av feieravdelingen til orientering, og ber om at følgende tiltak gjennomføres basert på de vurderingene revisjonen har gjort i selskapskontrollen av KBR og i forvaltningsrevisjonen av feieravdelingen:

- Oppfølging av eierskap i samsvar med eierskapsmeldinger og eierstrategi
- Utarbeidelse av etiske retningslinjer og instruksjer for styret og daglig leder
- Delegasjonsvedtak i samsvar med anbefaling fra DSB
- Opprettelse av felles klageorgan
- Oppdatering av selskapsavtalen
- Styrket begrunnelse i vedtak om fyringsforbud
- Utarbeide skriftlige rutiner for feiing og tilsyn
- Revidering av rutinene for risikokartlegging, som grunnlag for fastsetting av feie- og tilsynsbehov, til ny forskrift om brannforebygging, der minimumsintervallet for feiing og tilsyn med fyringsanlegg er tatt bort.

Rådmannen bes dokumentere gjennomføring av tiltakene skriftlig til kontrollutvalget senest til kontrollutvalgets september møte.»

Saken er oversendt respektive by-/kommunestyrer for behandling med vedtak slik det er beskrevet i selve saken..

ØKONOMI
Økonomienheten

Dato 9. august 2017
Saksnr.: 201707645-3
Saksbehandler Faizan Mohammad Ilyas

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
29.08.2017

Årsrapport 2016 KBR IKS

Sammendrag

I henhold til kommunes vedtatte eierskapsmelding skal alle foretak og selskaper følges opp systematisk ved at årsrapporter og årsregnskap skal behandles politisk. Årsrapportene for kommunale foretak og interkommunale selskaper skal legges frem for kommunalutvalget.

Kristiansandsregionen Brann og redning IKS («KBR») eies av kommunene Kristiansand, Søgne, Songdalen, Vennesla, Lillesand og Birkenes. Årsmelding, årsregnskap og styrets årsberetning for 2016 vedlegges.

Regnskapet avsluttes med et underskudd på 3,6 mill. kr for feier, mens brann ga et underskudd på 2,5 mill. kr. Selskapet hadde samlet et negativt årsresultat på 6,1 mill. kr i 2016. Det er avsatt 0,62 mill. kr til bundet driftsfond innenfor selvkostområdet for feiing. Underskuddet for brann må sees i sammenheng med vedtak om å foreta en utdeling av 7 mill. kr til eierkommunene som et ledd i å redusere størrelsen på disposisjonsfondet der resultatet ble 4,5 mill. kr bedre enn budsjettet.

Revisjonen gjennomførte i løpet av året en selskapskontroll med vekt på eierskapskontroll, og forvaltningsrevisjon av feiertjenesten. Denne saken ble lagt frem for bystyret våren 2017.

Selskapets sykefravær på 5,5 % i 2016 mot 4,0 % i 2015.

Forslag til vedtak

1. [Årsmelding, årsregnskap og styrets årsberetning for 2016 for Kristiansandsregionen brann og redning tas til orientering.](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Vedlegg:
Årsregnskap 2016 og styrets årsberetning
Årsmelding KBR 2016

Bakgrunn for saken

I henhold til kommunes vedtatte eierskapsmelding¹ skal alle foretak og selskaper følges opp systematisk ved at årsrapporter og årsregnskap skal behandles politisk. Den politiske behandlingen av rapporter og regnskap følges opp administrativt både for å avklare kommunens eierstrategi, og for å sikre at selskapene utvikler seg slik eierstrategien tilsier. Årsrapportene for kommunale foretak og interkommunale selskaper skal legges frem for kommunalutvalget.

Kristiansandsregionen Brann og redning IKS («KBR») eies av kommunene Kristiansand, Søgne, Songdalen, Vennesla, Lillesand og Birkenes. Årsmelding, årsregnskap og styrets årsberetning for 2016 vedlegges.

Brannvesenet har ansvaret for alle lovpålagte oppgaver i eierkommunene i henhold til Lov om brannvern m.m. Selskapet har ansvaret for brann- og redningsberedskap og for brannforebyggende og kontrollerende oppgaver i kommunene.

Feiervesenet skal utføre feiing og tilsyn med røykkanaler og fyringsanlegg og drive med motivasjons- og informasjonstiltak om brannfaren ved fyring.

KBR består av tre avdelinger (Beredskap, forebygging og feier). Det er 173 ansatte fordelt på 83,4 årsverk. Av disse utgjorde 87 personer ansatte i deltidsstyrken. 8 av de ansatte er kvinner. Det er ikke iverksatt spesielle tiltak i forhold til likestilling. Styret består av 5 medlemmer (3 menn og 2 kvinner).

Årsmeldingen gir en god oversikt over selskapets virksomhet. Det fremgår bl.a. at antall utrykninger er økt fra 2002 til 2414 som utgjør en økning på i overkant av 20 %. Det ble videre utført tilsyn på 65 % av alle særskilte brannobjekter (ca. 750) i 2016 mot 98 % i 2015. Dette skyldes en ny forskrift hvor det ble prioritert tilsyn i de objektene som ble vurdert som mest nødvendig i første omgang. Kvaliteten på tilsynene skulle vektlegges, i større grad enn kvantitet.

Sykefraværet var på 5,5 % i 2016, mot 4 % i 2015.

Økonomisk analyse og vurdering

Under vises tabell med utvalgte nøkkeltall for KBR for regnskapsårene 2014-2016:

Nøkkeltall (alle tall i 1000)	2016	2015	2014
Driftsinntekter	107 667	104 800	105 811
Driftsutgifter	116 251	107 400	105 310
Netto finans	-1 642	-1 184	-1 123
Årsresultat	-6 114	500	3 988
Egenkapital	-14 047	6 476	10 108
Gjeld	157 681	118 220	115 445
Sum egenkapital og gjeld	143 633	124 696	125 553
Egenkapitalprosent	-9,7 %	5,2 %	8,1 %
Likviditetsgrad 1	1,66	1,94	1,80

¹ Kristiansand kommunes eierskapsmelding. Bystyresak 49/17.
<http://opengov.cloudapp.net/Meetings/krs/Agendaltems/Details/15006474>

Netto driftsresultat er på -6,1 mill. kr, bestående av et underskudd på 3,6 mill. kr for feier og et underskudd på 2,5 mill. kr for brann. Det er avsatt 0,62 mill. kr til bundet driftsfond innenfor selvkostområdet for feiing.

Underskudd for brann må sees i sammenheng med vedtak om å foreta en utdeling av 7 mill. kr til eierkommunene i 2016 som et ledd i å redusere størrelsen på disposisjonsfondet der resultatet ble 4,5 mill. kr bedre enn budsjettet. Dette betyr at fondet reelt ble redusert med 2,5 mill. kr, og ikke 7 mill.kr. Utdeling til eierkommunene kom frem i form av lavere tilskudd i 2016, derav negativt driftsresultat.

Disposisjonsfond brann har blitt redusert med om lag 2,5 mill. kr til 9,6 mill. kr i 2016, for å dekke underskudd i brann. Fondet kan benyttes til både drift og investering. Styret ønsker å se dette opp mot den økonomiske utviklingen, og foreta en vurdering av eventuelle justeringer inn mot budsjettbehandling 2018 i løpet av høsten 2017.

Representantskapet for KBR vedtok 5. juni 2015 handlingsregler for disposisjonsfond og likviditet hvor det ble sagt at selskapet skal ha et disposisjonsfond på 5 mill. kr.

Overskudd hos feier på 0,62 mill. kr er avsatt til bundet driftsfond. Fondet hadde en inngående balanse på 4,23 mill. kr i 2016 som i løpet av 2016 ble dette overført til eiere som har egne disposisjonsfond² her og forklarer bakgrunnen for underskuddet i denne tjenesten i 2016.

En har ikke nådd målet med å redusere disposisjonsfondet til ønsket størrelse grunnet lavere utgifter enn det som var budsjettet. Lønn og sosiale utgifter var i 2016 på 79,5 mill. kr som var ca. 2,5 mill. kr lavere enn budsjettet. Lønn og sosiale utgifter utgjør den største kostnadsposten, som står for 74 % av driftsinntektene i 2016. Det er en økning fra 2015, da denne posten utgjorde 72 % av driftsinntektene.

Egenkapitalen har blitt redusert med om lag 20,5 mill. kr fra 6,5 mill. kr i 2015 til -14 mill. kr i 2016. Den negative egenkapitalen skyldes en negativ kapitalkonto³ på 24,2 mill. kr.

Langsiktig gjeld har økt med ca. 39 mill. kr til 139,7 mill. kr i 2016 som skyldes økning i pensjonsforpliktelsene⁴ og økt gjeld i Kommunalbanken. Det ble tatt opp et nytt lån i Kommunalbanken i september 2016 på 9,55 mill. kr til å finansiere investeringer. Den kortsiktige gjelden har økt med 0,5 mill. kr til 18 mill. kr i 2016.

Likviditetsgraden er redusert til 1,66, som anses som god.

Revisjonen gjennomførte i løpet av året en selskapskontroll med vekt på eierskapskontroll, og forvaltningsrevisjon av feiertjenesten. Denne saken ble lagt frem for bystyret våren 2017. Det har blitt startet opp et arbeid for å følge opp tilbakemeldingene fra selskapskontrollen. I tillegg er det lagt opp til det skal utarbeides en felles eierskapsmelding på bakgrunn av blant annet selskapskontrollen.

² KBR og Kristiansand kommune kan ikke ha hvert sitt selvkostfond innenfor samme tjeneste (feiing). Eierkommunene sender ut faktura for feieravgift og har egne selvkostfond for denne tjenesten. Eventuelle over-/underskudd fra feiertjenesten i KBR gjøres opp mot kommunene på årlig basis slik at tjenesten kun har et selvkostfond i hver kommune.

³ Skyldes bl.a. avvik mellom balanseført pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler. Det henvises til note 16 i årsregnskapet for en fullstendig oversikt over innholdet i kapitalkontoen.

⁴ Nærmere spesifisert i note 8 til årsregnskapet.

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 17/00032-7
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang
Birkenes kontrollutvalg

Møtedato
27.09.2017

Eventuelt 27.09.17

[Klikk her for å skrive inn tekst.](#)